

Mattilsynet
Postboks 383
2381 BRUMUNDDAL

Saksbehandlar, innvalstelefon
Øistein Aasland, 5557 2322

Tillatelse til oppsetting av grindanlegg i Vestland fylke i Hardangervidda nasjonalpark

Statsforvalteren gir tillatelse til oppsetting av grindanlegg rundt salteplasser i Vestland fylke i Hardangervidda nasjonalpark. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 og gjelder de 33 salteplassene i Vestland.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 27.01.2022. Det er søkt om tillatelse til oppsetting av grindanlegg i Hardangervidda nasjonalpark i Ullensvang kommune og Eidfjord kommune.

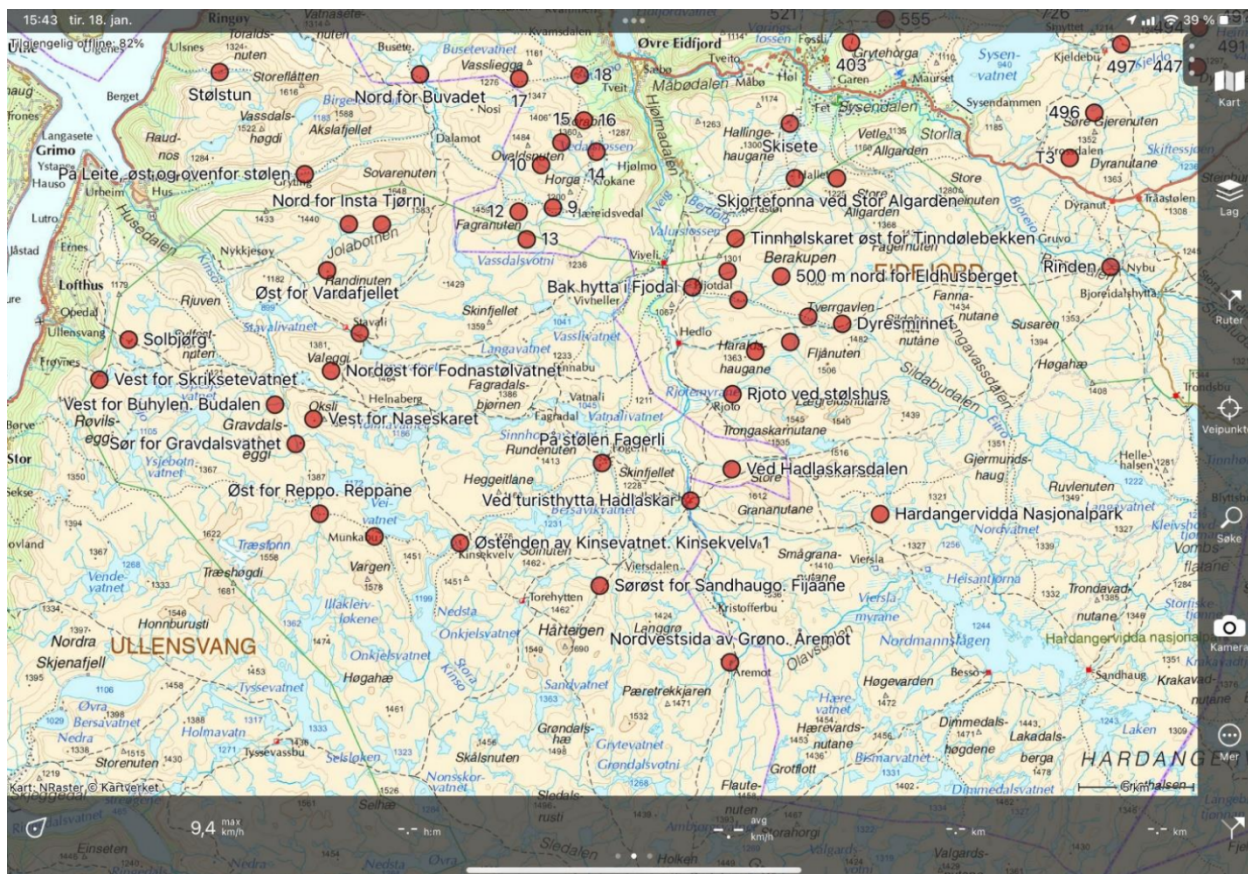
Søknaden går ut på oppsetting av grindanlegg rundt salteplasser i nasjonalparken som har vært i bruk et eller flere år i perioden 2015-2020. Søknaden omfatter 33 salteplasser i Vestland og 25 i Viken hvor det er planlagt å sette opp grindanlegg i 2022. Statsforvalteren i Viken behandler søknaden for grindanleggene i sitt fylke. Inngjerding av tidligere salteplasser er et viktig tiltak for å holde nede CWD (Chronic Wasting Disease –skrantesjuka) på Hardangervidda. I løpet av 2022 skal alle slike salteplasser være inngjerdet med grindanlegg for å hindre at hjortedyr kommer inn på plassene. Inngjerdingen utføres ved at det settes opp grindanlegg rundt hver salteplass.

Mattilsynet beregner et gjennomsnitt på 13 grunder i hvert grindanlegg med variasjon fra 8 til 18. Erfaringene etter detaljkartleggingene i Hardangervidda nasjonalpark i 2021 viste at noen av salteplassene sentralt på Hardangervidda har nedslitt vegetasjon over et stort område. Årsaken til denne store slitasken er at store reinsflokker har oppholdt seg på og ved salteplassene over tid. Det største grindanlegget som ble satt opp i nasjonalparken i fjor har 26 grunder og en diameter på 16 meter. Grundene festes sammen med nylonstroppe til en tilnærmet sirkelformet struktur. Grindanleggene forankres og barduneres i fester i bakken. I kravspesifikasjonene for oppsetting av grindanleggene er det beskrevet minst 1 forankring pr. 3 grunder og minst 4 barduner pr. grindanlegg. Dette er avgjørende for å sikre at anleggene står stabilt og trygt. Innfesting i grunnen er beskrevet i søknaden.

Formålet med grindanleggene er å hindre at hjortevilt får tilgang til området rundt salteplassene der det vil være salt i grunnen og samtidig er risiko for CWD-smitte. Oppsetting av grindanleggene er

planlagt gjennomført i perioden 15. juni til 10. august 2022. Salteplassene som skal inngjerdes i nasjonalparken i Vestland i 2022 ligger nord for Hårteigen. Alle salteplassene sør for Hårteigen ble inngjerdet i 2021. Se figur nedenfor. I tillegg kan det fortsatt finnes enkelte salteplasser i nasjonalparken som ikke er kartlagt enda. Det er viktig at også slike salteplasser kan inngjerdes så fort de blir påvist og kartlagt.

Kartet viser salteplassene i Vestland fylke. Det er plassene nord for Hårteigen som skal gjerdes inn i 2022.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Hardangervidda nasjonalpark. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Hardangervidda nasjonalpark ble fastsatt ved kongelig resolusjon 10. april 1981. Formålet med Hardangervidda nasjonalpark er å verne en del av et særlig verdifullt høyfjellsområde på en slik måte at landskapet med planter, dyreliv, natur- og kulturminne og kulturmiljøet ellers blir bevart, samtidig som området skal kunne nyttiggjøres for landbruk, naturvennlig friluftsliv og naturopplevelse, jakt og fiske og undervisning og forskning.

Innenfor Hardangervidda nasjonalpark er det i utgangspunktet forbud mot oppføring av alle varige eller midlertidige innretninger eller anlegg, jf. § 4.1.1 i verneforskriften. I henhold til verneforskriften § 4.1.2 er det gitt åpning for at nødvendig oppsetting av samlekrve er tillatt uten søknad, men Statsforvalteren vurderer at de omsøkte inngjerdingene av salteplassene ikke ligger innenfor denne bestemmelsen. Søknaden vurderes derfor etter § 48 i naturmangfoldloven. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle. Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Høring

Søknaden ble sendt på høring 04.02.2022 til Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet, Viken tilsynsutvalg, Tilsynsutvalet i Vestland, Viken fylkeskommune og Vestland fylkeskommune. Vi har fått følgende uttalelser:

Viken fylkeskommune

De har ikke innvendinger til tiltakene.

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Villreinnemnda har ut ifra villreinhensyn ikke innvendinger til oppsett av grindanlegg rundt tidligere salteplassar på Hardangervidda. Det medfølgende transportbehovet er imidlertid ikke i tråd med øvrige tiltak for å redusere forstyrrelse av villreinen. Det forutsettes at Mattilsynet samarbeider tett med Statens naturoppsyn og villreinnemnda for å unngå flyvninger/grindmontering på de ulike lokasjonene dersom det er villrein i området.

Statsforvalterens vurdering

Oppsetting av grindanlegg rundt salteplasser innenfor Hardangervidda villreinområde vil være en viktig del av arbeidet med å nedkjempe skrantesjuka. Grindanleggene er forholdsvis små tiltak og vil være av midlertidig karakter, noe som gir begrenset påvirkning på landskapet og verneverdiene i nasjonalparken. Gjerdene som skal settes opp vil dekke mindre arealer spredt utover verneområdet, og vurderes til å ikke utgjøre noen stor barriere for dyr og fugler i nasjonalparken.

Når det gjelder den samlede belastningen på området er den relativt stor. Nasjonalparken er i bruk av mange ulike brukergrupper og næringsaktører. Det er et utbredt nett av stier og skiløyper, hvor mange fører til betjente eller ubetjente turisthytter. Det er stølsgrender, steinbuer, private hytter, kjøresleper, fiskebuer og båtnaust innenfor verneområdet. Den største belastningen for verneområdet er menneskelig ferdsel, både organisert og uorganisert, samt motorferdsel. Helikoptertransporten som er nødvendig for transport av materiale og personell i forbindelse med tiltaket vil medføre den største forstyrrelsen for villrein og de øvrige verneverdiene på Hardangervidda. Tilsynsutvalgene behandler søknaden om motorferdsel etter verneforskriften. Statsforvalteren vil oppfordre Mattilsynet til å vurdere alternative måter å føre tilsyn med grindanleggene på. Villreinen er i svært dårlig kondisjon pga mange faktorer og forvaltningen arbeider med å redusere forstyrrelseeffekten på villrein. Vi støtter Villreinnemndas synspunkt om at transportbehovet ikke er i tråd med øvrige tiltak på Hardangervidda for å redusere forstyrrelse av villreinen. Mattilsynet bør vurdere om noe av tilsynet kan foregå til fots eller i samarbeid/samkjøring med andre virksomheter/aktør.

Arbeidet med oppsetting av grindene og planlegging av motorferdselen vil bli utført av og i samråd med fagfolk som har god kunnskap om dyrelivet og villreinbestanden i området, og de enkelte lokalitetene får begrenset med forstyrrelser over korte tidsrom. Selve grindanleggene mener vi ikke

vil øke den samlede belastningen i nasjonalparken. Statsforvalteren har kunnskap om verneområdet fra blant annet forvaltningsplanen og Naturbase. Vi vurderer at kunnskapsgrunnlaget er oppfylt og at føre-var-prinsippet derfor tillegges liten vekt i saken.

Tiltak som vil kunne stoppe utbredelse av skrantesjuka på sikt vil være positivt for villreinen, og det er også positivt for hjorteviltbestandene at videre smitte av skrantesjuka hindres. Grindanleggenes eventuelle negative følger for verneverdiene vil være tidsavgrenset og midlertidige. Etter Statsforvalterens vurdering vil ikke tiltaket være i strid med verneforskriftens formål og ikke påvirke verneverdiene i nevneverdig grad.

Vedtak

Statsforvalteren gir tillatelse til oppsetting av grindanlegg rundt salteplasser i Hardangervidda nasjonalpark. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 og gjelder de 33 salteplassene i Vestland.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Arbeidet kan utføres i perioden 15. juni til 10. august 2022.
- Grindanlegga kan bli stående så lenge det er nødvendig i forhold til smittesituasjonen rundt skrantesjuka. Etter endt tid, må alt utstyr som er brukt til grindanleggene tas ned og fraktes ut av nasjonalparken.
- Oppsetting av grindanleggene og valg av salteplasser som skal inngjerdes skal være i tråd med Mattilsynet sin søknad datert 27.01.2022.
- Mattilsynet er selv ansvarlige for at innhegningene fungerer slik de skal og at de ikke er en fare for dyrevelferden til beitedyr og dyrelivet for øvrig. Det skal utføres tilsyn med innhegningene – både i og utenfor beitesesongen.
- Alle grindanlegg må merkes med kontaklinformasjon til Mattilsynet.
- Motorferdsel må avklares med tilsynsutvalget i det respektive fylke det skal flyges og landes i.
- Dokumentasjon på utført tiltak skal sendes Statsforvalteren i Vestland.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Stein Byrkjeland
fagdirektør

Øistein Aasland
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Eidfjord kommune

Ullensvang kommune

Eidfjord fjellstyre

Ullensvang fjellstyre

Statskog SF

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

SNO Hardangervidda

Tilsynsutvalet i Vestland - for Hardangervidda nasjonalpark

Vestland fylkeskommune

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Miljødirektoratet